

Slovenski dom

Štev. 37.

V Ljubljani, v soboto, 14. februarja 1942-XX

Leto VII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

II bollettino No 622:

Azioni aeree nella Cirenaica e sul Mediterraneo

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Ad oriente a sud di Mechili azioni locali di nostri reparti esplorativi.

Lungo la via Balbia e nei pressi di Bardia concentramenti avversari sono stati attaccati da formazioni aeree con favorevoli risultati: alcune autocisterne e numerosi automezzi sono bruciati.

In combattimenti svoltisi nel cielo di Malta e nel Mediterraneo Centrale l'Aviazione inglese ha perduto tre apparecchi ad opera di quella germanica che ha pure efficacemente battuto altri obiettivi d'importanza bellica: un deposito di carburanti, centrato presso La Valletta con bombe di grosso calibro, c'è esploso.

Un'incursione su Tripoli ha danneggiato qualche fabbricato civile: tra la popolazione indigena si contano sette feriti.

Velivoli nemici hanno lanciato, nelle due ultime notti, bombe e spezzoni nei dintorni di Catania senza causare danni di sorta.

Vojno poročilo št. 622:

Letalski nastopi nad Cirenaiko in na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 622 pravi:

Vzhodno in južno od Mekileja krajevno delovanje naših ogledniških oddelkov.

Ob cesti maršala Balbia in blizu Bardije so letalske skupine z dobrim uspehom napadle sovražnikova zbirališča. Zgorelo je nekaj avtomobilov za prevoz bencina in veliko avtomobilov.

V bojih nad Malto in srednjim Sredozemjem je angleško letalstvo izgubilo tri letala po zaslugi nemškega letalstva, ki je poleg tega tudi uspešno napadlo druge vojaške pomembne cilje. Pri La Valletti je bilo z bombami velikega kalibra v sredo zadeto skladišče goriva, ki je razpadlo.

Pri letalskih napadih na Tripoli je bilo nekaj škoda na zasebnih zgradbah, med domačim prebivalstvom je bilo 7 ranjenih.

Angleška letala so v zadnjih dveh nočeh metala bombe in zažigalne bombe v okolico Catania, ne da bi povzročila kakršnokoli škodo.

Romunski državni poglavar povabljen na posvete k Hitlerju in drugim nemškim prvakom

Hitlerjev glavni stan, 14. febr. s. Na Hitlerjevo povabilo je romunski državni poglavar maršal Antonescu 11. februarja obiskal nemškega voditelja v njegovem glavnem stanu. Romunskega maršala so spremljali polkovnik Davidescu, podpolkovnik Gomescu in častniki iz glavnega stana. Pri obisku sta bila navzoča tudi romunski poslanik v Berlinu in nemški poslanik v Bukarešti.

Med bivanjem maršala Antonescu v nemškem glavnem stanu so bili med Hitlerjem in med romunskim državnim poglavarjem razgovori, ki so veljali političnemu in vojaškemu položaju. Razgovor je preveval duh zvestega prijateljstva in nespremenljivega bratstva v orožju, ki veže oba naroda v skupnem boju zoper so-

Nemško vojno poročilo:

Spopad med nemškimi in angleškimi pomorskimi ter letalskimi silami v Rokavskem prelivu Novi sovjetski napadi odbiti s hudimi izgubami

Berlin, 14. febr. Uradno poročajo: V Sev. Afriki ogledniško delovanje na obeh straneh. V dnevnih in nočnih bojih so nemška bojna in strmoglavka letala začela važne vojaške naprave v tobruški luki in s polnimi zadetki spravila k molku protiletalsko topništvo. Na angleških letalstvih v Marmariki je bilo več angleških letal na tleh uničenih ali pa poškodovanih. V zračnih borbah je nasprotnik izgubil še 5 letal.

Pri napadih na pomorske in letalske naprave na otoku Malti so nemški letalci sestrelili dve angleški letali.

Berlin, 14. febr. s. Uradno poročajo: Dne 12. februarja je med operacijami nemških pomorskih sil v Rokavskem prelivu in v zahodnem delu Severnega morja prišlo do spopada z angleškimi enotami. Nemške pomorske sile, pod poveljstvom podadmirala Ciliaxa, ki so jih sestavljale bojne ladje »Scharnhorst«, »Gneisenau« in križarka »Prinz Eugen«, so potopile po dozdaj dospelih poročilih en angleški rušilec, drugega pa zažgale. Močne angleške letalske skupine, ki so napadale, so bile po hudih izgubah zavrnjene. Samo ena nemška torpedovka je bila lahno poškodovana po bombi. Neka oglednica se je potopila, potem ko je sestrelila angleško letalo, ki jo je napadlo. Boje pomorskih sil so podpirale močne nemške letalske edi-

Silovita bitka za Singapoore se nadaljuje

Zahvala japonskega cesarja Hitlerju in mandžurskemu vladarju — Letalski napadi na ladje v singapoorskem pristanišču — Nova poročila o pripravah za bližnjo proslavo zavzetja Singapooreja

Tokio, 14. febr. s. Japonski cesar je poslal zahvalno brzojavko mandžurskemu cesarju in Hitlerju za njune čestitke ob zadnjih japonskih vojaških uspehih.

Tokio, 14. febr. s. Iz Johoreja na Malaji poročajo, da so Japonci včeraj začeli s silovito ofenzivo na angleške postojanke v severnih predmestjih Singapure in da se ofenziva nadaljuje. Japonska oklepna vozila so vdrla v nasprotnikove črte. Angleško letalstvo je usmerilo ves svoj ogenj na japonske čete v brezuspešnem poizkusu, da bi ustavilo napredovanje.

Medtem se nadaljuje izseljevanje dela prebivalstva iz Singapure proti prednjim japonskim postojankam, s čimer se ljudje hočejo izogniti bombardiranju. Begunci pripovedujejo, da so ceste v mestu natlačene z ranjenimi vojaki in z ubežniki, ki mečejo proč orožje, ter skušajo uiti.

Tokio, 14. febr. s. Japonsko vrhovno poveljstvo poroča, da je japonsko letalstvo v množicah napadalo angleške trgovske in vojne ladje v Singapuru. 10.000 tonski parnik za prevoz čet je bil zadet in potopljen. Neki 3000 tonski parnik je bil zažgan, drugih 9 parnikov in številno ladje pa je bilo poškodovano. Japonsko letalstvo ni imelo nič izgub.

Tokio, 14. febr. s. Poslednja poročila iz Singapure pravijo, da se pobiti in po silovitih japonskih napadih pogazeni Angleži upirajo še na naslednjih točkah: na sredi singapurskega otoka na ozemlju, ki obdaja odkrite vodo-

vodne rezervoarje; jugovzhod, od Mandaya ter vzhodno od Bukit Temaha; okrog gričevja Faber in na cesarskih pomolih, ki leže na skrajnem južnem koncu mesta; pri preostalih baterijah trdnjave Panjang, na jugozahodnem obrežju singapurskega otoka; v osrčju mesta na predelih, katerih središče je trg Faffles, v loku reke Rohor do ustja in na letalskem oporišču Kallang, na predelu pri Pajabbarju, severno od letalskega oporišča Kallanga in v trdnjavi Canzhi, ki leži na vzhodnem koncu otoka.

Tokio, 14. febr. s. Japonske čete, ki napadajo na levo od gričevja Faber, so napredovale in dosegle takomenovani Opiciji grič, kjer je bivališče generalnega guvernerja ter so odrinile presenečene nasprotnike proti vzhodu. Druge japonske enote so napadle jedro odpora na vzhodu in cete na skrajnem severnem koncu mesta, tri kilometre od središča. Kar najbolj divji boji se nadaljujejo zlasti ob predelu okoli dirkališč.

Druge novice, ki so prišle iz Singapooreja pravijo, da japonski oddelki nadaljujejo z obkoljevanjem angleških postojank v Singapooreju in da so dosegli jugovzhodni del dirkališča in postojanke pri Butleru. Japonsko zasedanje se s tem razteza od Bukitja Temeka do južnega obrežja. Japonsko topništvo usmerja ogenj na angleške postojanke, ki leže na gričih v srednjem delu singapoorskega otoka, angleško topništvo pa strelja na Japonce s postojank pri Kangmakiju ter z vojnih ladij, zasidranih v singapoorskem luku.

Tokio, 14. febr. s. Dopiesnik agencije Domei poroča iz Singapooreja, da so Japonci včeraj ob

zori začeli veliko odločilno ofenzivo proti preostalim angleškim četam in sicer v severovzhodnih predmestjih Singapooreja. Japonskim oddelkom pomagajo številne oklepne sile.

Tokio, 14. febr. s. Japonska poslanska zbornica se bo sešla na izredno sejo naslednji dan po tistem dnevu, ko bo vlada dobila uradno sporočilo, da je Singapoore padel. Spodnja in zgornja zbornica bosta odobrili zahvalno poslanico oboroženim silam zaradi zadnjih uspehov na bojiščih.

Spodnja zbornica je sprejela sklep, s katerim je postavljena nekaka vzgojna ustava za dežele velike vzhodne Azije. Ustava obsega trinajst točk, katerih glavni cilj je obnovitev in zedinjenje vsega vzgojnega sistema v pokrajinah, ki so pod japonskim vplivom.

Vesti 14. februarja

Guverner portugalske kolonije Mosambique v vzhodni Afriki je pretekli teden spet obiskal vlado Južnoafriške republike, kjer je bil sprejet z vsemi častmi. Ob tej priliki je predsednik južnoafriške vlade general Smuts izrazil željo, da bi se prijateljstvo med Portugalsko in Južnoafriško zvezo v bodoče še bolj poglobilo.

Na Malti je umrl v starosti 54 let Hugo Mifsud, eden izmed voditeljev italijanskega nacionalističnega pokreta, ki ga je ustanovil Fortunat Mizzi v obrambo italijanstva otoka Malte.

Japonska predlaga državam s katerimi je pretrgala diplomatske zveze, naj se razen diplomatov izmenjajo tudi nekatere civilne osebnosti.

Največja pridelovalka tobaka v Evropi je postala Bolgarija po zasedbi Tracije in Macedonije. Sedaj ga pridelata 50.000.000 kg, kar pomeni dve tretjini svetovnega pridelka orientalskega tobaka.

Srčna kap je zadela japonskega poslanika v Vichyju Satomatska Katoja.

Zaradi megle je zavozil švedski vojaški vlak v tovrstnega nekaj kilometrov od postaje Malmö, 5 oseb je bilo mrtvih 20 pa ranjenih.

Poročilo newyorške radijske postaje, ki pravi, da je bilo od avgusta do oktobra 1941 v Berlinu ubitih 8000 oseb od angleških bomb, ni resnično, res pa je, da je bilo od začetka vojne v Berlinu 440 smrtnih žrtev, v času pa, ki ga navaja Newyork, samo 35 oseb.

Zaradi požara na največjem francoskem parniku »Normandie«, ki si ga je Amerika prilastila in ga hotela spremeniti v letalonosilko, je vichyska vlada zahtevala po svojem poslaniku v Washingtonu odškodnino za vso ladjo.

Trgovinska pogodba med Italijo in Turčijo je bila podaljšana za leto dni, poročajo iz Carigrada.

Po vsej Španiji še vedno hudo sneži, marsikje so pretrgane železniške in prometne zveze. Veliko vlakov je obstalo v zametih ter morajo potnikom z letali dovažati živež in odeje.

Če bi bilo odvisno od Churchilla, bi Berlin postal bodoči sedež boljševiške vlade, piše osrednje glasilo nemške narodnosocialistične stranke »Völkischer Beobachter«, ko razlaga nedavni govor bivšega angleškega poslanika v Moskvi Crippsa.

Odnosi med Ameriko in francosko vlado v Vichyju so postali še bolj resnega značaja zaradi vesti, da so oblasti Francoske Indokine prepustile tamkajšnje francosko vojno brodogradnjo japonski, poroča radio Ankara.

Romunska vlada bo poslala v Grčijo za prehrano tamkaj živežih Romunov 900 ton kornuza, 20 ton žita, 20 ton moka in 160 ton drugega živeža.

Sedanja vojna v Aziji je v prvi vrsti vojna duha. Tudi zaradi tega se bo zmagala nasmehnila Japoncem, zakaj vera je tista, s katero se dobivajo zmage. Zato je zmaga že v japonskih rokah. Japonci bodo nadaljevali boj do konca, to se pravi do zmage, je govoril včeraj japonski general Sato.

Anglija daje Indiji položaj dominiona

Rim, 14. febr. s. V New Delhiju, prestolnici angleškega podkralja v Indiji, je bilo izdano naslednje uradno sporočilo:

Vlada nj. kralja angleškega velič. zelo želi, da bi bila Indija dana taka ugodnost, kakor angleškemu dominionu, da bi bila zastopana v vojni vladi ter v vojnem svetu za Tihoo morje, za oblikovanje in vodstvo vojne politike ter nadaljevanje vojne. Zaradi tega je podkralj obvestil indijsko vlado, naj tako zastopstvo imenuje, če želi.

Očitno hoče Anglija s tem ne ustreči zakonitim zahtevam po neodvisnosti Indije, temveč zaplesti Indijo v dejansko vojno sodelovanje ter skuša iz nje narediti novo žrtev za svojo politiko.

bah kakor kdaj koli prej, izpolnila londonske in washingtonske upe, da bi namreč podpirala oba zaveznika z močno vojsko, ki naj bi napadla Japonce. To je lahko rečeno. S čim naj to opravi? Saj vemo, da se Čangkajšek v novem položaju bori s istimi težavami, ki povzročajo že toliko skrbi v Avstraliji in Indiji: zaveda se vojaške nepriljubljenosti Angležev in Američanov na Tihem morju, znane pa so mu tudi velike izgube koroških oporišč in pokrajin, bogatih s surovinami.

Vrhovni poveljnik hrvaških vojnih sil — maršal Kvaternik — pri Duceju

Rim, 14. febr. s. Duce je sprejel v navzočnosti načelnika vrhovnega glavnega stana, generala Cavallera, vrhovnega poveljnika vseh hrvaških vojnih sil, maršala Kvaternika, v čigar spremstvu so bili general Perčević, polkovnik Resch, majorji Rubelja, Lisac, Vernič, Turanski in Simurina, ustaš Katič ter mladi ustaš Starčević. Duce je hrvaškim zastopnikom spregovoril nekaj besed, v katerih je izrekel svoje simpatije, na njegova izvajanja pa je odgovoril maršal Kvaternik.

Roma, 14. febr. s. Vrhovni poveljnik hrvaške vojske maršal Kvaternik je včeraj jutraj

prispeel v Rim na uradni obisk. Maršala, ki se bo v Rimu mudil nekaj dni, je poleg ostalega njegovega spremstva častnikov, v katerem je bil tudi brigadni general Perčević, je spremljal tudi poveljnik italijanskega vojaškega odposlanstva na Hrvaškem. Na ostlijski postaji so gosta, ki se je pripeljal s posebnim vlakom, sprejeli poveljnik generalnega štaba general Cavallero ter večje število zastopnikov civilnih in vojaških oblasti. Med njimi so bili podtaniiki ministrstva za obrambo, načelniki general. štabov vojske in milice, rimski guverner ter rimski prefekt, kakor tudi zastopniki zunanega ministrstva in fašistične stranke. Navzoč je bil tudi voditelj nemškega vojaškega odposlanstva v Italiji, Genral von Rintelen in drugi zastopniki tujih držav v Rimu.

Srečanje maršala Kvaternika z generalom Cavallero je bilo zelo priščno. Po predstavljanju navzočih osebosti je maršal Kvaternik obšel vojaški oddelki, ki je bil postavljen v vrsto na železniški postaji in je tvoril častno stražo skupno z oddelkom mladih ustašev, ki zdaj obiskujejo v Rimu poseben tečaj GIL-a. Godba je medtem igrala himni obeh prijateljskih in zavezniških držav. Ko je maršal zapustil železniško postajo in se podal proti hotelu, mu je ljudstvo, ki se ga je za to priliko nabralo po ulicah mnogo, priredilo tople manifestacije.

Rim, 14. febr. s. Vrhovni poveljnik vseh hrvaških bojnih sil se je po kratkem odmoru v hotelu podal na Kvirinal, kjer se je vpisal v dvorsko knjižo. Kmalu nato je prišel v Panteon, kjer je izkazal čast na grobovih prvih italijanskih vladarjev. V spoštljivem molku je postal nekaj trenutkov pred temi grobovi, kamor je polžil lovorec venec. Iz Panteona se je maršal Kvaternik podal na Beneški trg, kjer je izkazal čast na grobu Neznanege vojaka. Na obeh krajih, v Panteonu in na Beneškem trgu, so mu izkazali vojaške časti oddelki italijanskih oboroženih sil. Nato se je gost podal na sedež fašistične stranke, kjer je položil lovorec venec na spomenik padlih fašistov. Čast mu je izkazal bataljon vojakov ter oddelki gojenec Akademije GIL-a. Slednjič se je maršal Kvaternik odpeljal na hrvaško poslanstvo v Rimu. Povsod so visokega zastopnika prijateljske in zavezniške države rimski meščani priščno sprejeli.

Na donslem odseku smo z napadi naredili nove napredke, kljub zagrizenemu sovražnikove-mu odporu. Vzhodno od Krina so nemška letala z bombami poškodovala veliko prevozno ladjo.

Tuja podmornica je potopila španski parnik »Urrumeo« ki je vozil žito za Švico. poročajo iz Madrida.

Nemška sodba o posvetih maršala Čangkajška v Indiji

Berlin, 14. febr. s. Angleška propaganda v poslednjih dneh mnogo govori o bivanju Čangkajška v indijski prestolnici Delhiju in ne šteti z laskavimi pokloni kitajskemu maršalu. Prav odkrito srčno priznava, da je usoda Indije najbrž odvisna od pomoči Čangkajškovih čet.

Mnenje nemških krogov glede tega je prinesel list »Börsen Zeitung«, ki pravi, da je vojna v Vzhodni Aziji spravila v docela nov položaj tudi

Čangkajškovo vlado. Po padcu Hongkonga je zaprt ena izmed poti za anglo-amerikansko preskrbo. Japonsko napredovanje proti Rangoonu bo zaprlo prav v kratkem času še drugo, in sicer najvažnejšo. Če danes so količine orožja, ki prihajajo na Kitajsko skozi Birmanijo, najbrž prav majhne, ker pač Anglija in Amerika sami kravvo potrebujejo vse, kar imata v rokah. Zda pa naj bi Čangkajška Kitajška, ki je še v večjih potre-

Stroge omejitve pri izdelavi in porabi papirja

Rim, 14. febr. s. Zavoljo trenutnih težko pri preskrbi z električnim tokom je smatralo korporacijsko ministrstvo za potrebno, da izda nove ukrepe za omejitve izdelave papirja in lepene in za omejitve porabe imenovanega blaga. V zvezi z uredbo, ki bo v najkrajšem času objavljena, je bila ponovno potrjena prepoved izdelovanja nekaterih vrst luksuznega papirja, obenem pa odrejeno zmanjšanje izdelave omejenega papirja, da bi se tako prišlo do gorivo. Med vrstami papirja, katerih izdelava je prepovedana, je papir za okrasje in zavijanje, odnosno izdelovanje umetnih cvetic in raznih imitacij. Prav tako je bilo prepovedano v prodaji na drobno zavijati v kakršno koli vrsto papirja vse oblačilne predmete, kožne izdelke, usnjene izdelke, gospodinske predmete, razne stroje in dele strojev, železne predmete, pisarniške potrebščine, knjige, revije, liste in publikacije, kakor tudi živilske predmete, dalje butilike in zavojke, ki so neprodušno zaprti. Za vse druge vrste živil pa se sme za zavijanje uporabiti le po en list papirja. Razen tega se ne smejo dodajati predmetom, namenjenim za prodajo, nobena navodila za uporabo, ki bi bila večja kakor 2 krat 18 kvadrat. decimetrov in bi natisnena tehtala več kakor 60 gramov za kvadratni meter. Prepovedane so tiskovine, ki imajo propagandni značaj, pa naj bodo industrijskega, trgovskega in bančnega značaja, ki se pošiljajo po pošti, dalje letaki, karte, obvestila in okrožnice, kakor tudi izobesjanje ali razde-

ljevanje kakršnih koli reklamnih objav. Dovoljeno pa je le tiskanje in izobesjanje zidnih razglasov, ki pa ne smejo biti večji kakor 35 kvadrat. decimetrov, vendar pa na vsaki posamezni oglasni deski ne sme biti nabit prav nič več kakor pa en sam tak lepak. Kjer pa takšnih oglasnih tabel ni, pa je dovoljeno izobesjanje razglasov le v razdalji 200 metrov drug od drugega. Prepovedano je izdajanje notesov, koledarjev kakor tudi stenskih koledarjev, blokov za koledarje, ki imajo vsi reklamni značaj. Za tiste predmete iz navedene vrste, ki pa niso reklamnega značaja, pa je dovoljeno izdelovanje le v nekaterih oblikah. Enaka prepoved velja za trgovske adresarje, almanah, letna poročila, čeprav nimajo reklamnega značaja, razen za državo in za krajevne družbe, dočim sta dovoljeni za železniški, avtomobilski in tramvajski vozni red letno le po dve redni in dve izredni izdaji. Prepovedano je tiskanje voščenih razglednic, poročnih naznanilnic, naznanilnic o rojstvih in smrtih. Pisalni papir za zasebno rabo ali za pisarne in trgovine sme biti izdelan le v treh oblikah. Podobne omejitve veljajo tudi za oblike kuvert, medtem ko je sploh prepovedano izdelovanje papirja za podloge kuvertam. Prepovedano je tudi uporabljanje škafletov in etuijev iz papirja ali lepene pri prodajanju takšnih predmetov, ki zavijanja niso nujno potrebni ali pa so že sami neprodušno zaprti, z edino izjemo, kadar gre za škafle, v katerih je steklo ali stekleni predmeti.

Ljubljana v snegu in mrazu

Ljubljana, 14. febr.

Ljubljana letos v tej hudi zimi kaže povsem drugačen obraz dnevnega življenja, kakor druge zime in tudi drugačno sliko, kakor v katastrofalni zimi leta 1929. Ta huda zima ima na sebi nekaj prav bistvenih razlik od one leta 1929. V glavnih potezih pa je letošnja zima silna drugim. Največje skrbi s snegom ima pač mestni magistrat, ki se mora boriti ne samo s plugi in lopatami proti snegu, marveč mora tudi izdelavati luknje v blagajni, iz katere gredo čedni denarci na postavko snega.

Ob jutranjih urah mirno!

Povsem drugačno je letos življenje ob zgodnjih jutranjih urah. Tu in tam blišči kaka električna svetilka. Ko se začenja ob določenem uri dnevno kretanje ljudskih množic, je tišina. Iz vseh strani mesta hite po ulicah zamišljeni in delovni ljudje, zaviti v plašče in kučme. Tramvaji, ki se ob 6.30 spuste iz glavne remize v vse smeri: proti Viču, Rakovniku, Mostam in Svetemu Križu, začno prevažati okoli 7 nameščenec cestne električne in z njimi vred druge nameščenec in delavce, ki morajo že ob zgodnjih urah nastopiti svojo službo. In ti tramvaji so vedno nabito polni. Od 7—8 pa tramvaj počiva. Ni nobenega voza. Šele okoli osmih privozijo skupine tramvajev na Ajdovščino, od koder vzamejo smer, kakor jim je določeno po številkah. Leta 1929 je tramvaj vozil od zgodnjih ur naprej v snegu in mrazu in ni bilo take gneče v vozovih, kakor to zimo, ko skuša vsak čimprej doseči svoje domače toplo ognjišče.

Na živilskem trgu se začenja skromno tržno življenje šele po 8. Branjevi postavljajo svoje stojnice, razstavljajo sadje, v prvi vrsti pomaranče, za katere je dostikrat pravcata tekma gospodinji. Toda drugi prodajalci so redki. Živilski trg miruje.

Podnevi počasi oživi cestni promet. Težave imajo vozniki z vozovi. Tu in tam opazi človek voz, pod katerega so podložene železne »oklice«, zakrivljene v obliki sanj in prilagojene kolesnemu obodu. Take »oklice« so sedaj redke, pogostejše so bile ob drugih hudih in mrzlih zimah.

Po hodnikih in strehah

Zivahno pa je sedaj nastalo po hodnikih in strehah. Mnogi gospodari so že z največjo skrbnostjo pospravili sneg in ledene strnjene kopice s svojih hodnikov, tako da tam ni nikake nevarnosti za kake neizgode in poškodbe. V pogledu vzornega vzdrževanja hodnikov ob zimskem snegu in mrazu naj tu navedemo in pohvalimo malo in idilično Rožno ulico pri Svetem Jakobu. Lastniki prijaznih malih hiš se sami poskrbijo, da so hodniki te ulice od konca do kraja popolnoma očisti snega in ledu, tako da je hodnik tak, kakor da smo v najlepšem poletju. Na drugi strani pa so vse graje in kazni vredni malomarni in skoraj leni hišni gospodarji, ki puščajo še vedno cele kupe zledenelega snega pred svojimi hišami. Tam je človek v veliki nevarnosti, da ne spodrsne in se nevarno poškoduje.

Na strehah velikih hiš, kjer je visoka odeja snega, je zadnje dneve sila živahno. Za strešna dela izurjeni in strokovno spretni krovi se tam gibljejo in vrte, kakor kake plesalci na parketu. Mnogi niso niti z vrvo privezani, marveč hodijo prosti po strehi in odkidavajo sneg na ulico. Razbijajo ob žlebniki velike ledne kapnike, ki so pač največja nevarnost za pasante. Krovi imajo

to zimo od sile mnogo dela. Oddani so že za ta posel po več dni v naprej.

Se nekdo je v tej zimi močno zaposlen! To so vodni inštalaterji. Ti imajo prav tako polne roke dela, kajti na najrazličnejših mestih so zopet vodovodne cevi zamrzle in razpokale.

Za las je ušla smrti

Mnogi ljudje, ki hodijo po hodnikih brez opreznosti in brez miselnosti, so tako drzni, da nočejo upoštevati krovskih lat in znamenj, da je hodnik na tistem kraju nevaren za hojo, ker mečejo s streh sneg in led. Včeraj bi bila kmalu postala žrtev strešnega ledu neka mladenka — frizerska vajenka. Na neki glavni cesti so metali z velikega poslopa s strehe sneg in led. Padala se na tla drobne in debele kepe snega. Mladenka se za to ni zmenila. Korčala je čez nevarno zono. Na glavo ji je k sreči priletela drobna kepa ledu. Bila je nekoliko omamljena. Opetkajoč se sem in tja je komaj ušla pred debelimi kepami, ki bi ji pač prinesle gotovo smrt. Zato, ljudje, pazite se! Gospodari za take nesreče niso v nobenem pogledu odgovorni. — d.

Ali ne bi kazalo gojiti tudi morske prašičke?

Med našim ljudstvom je ta mala živalca med vsemi domačimi živalmi najmanj znana. Kdo pa goji danes pri nas morske prašičke? Le malo je takih rejcev. Pa je napačno naziranje, da morski prašički niso koristni. Le poskusite, pa se boste tudi vi prepričali, da so prašički kar prikladni za rejo. Tej mali živalci se imamo tudi mnogo zahvaliti za zatiranje raznih kužnih bolezni. Na tej živalci so namreč učenjaki in zdravstveni zavodi preizkušali učinkovitost in razne serume, ki so jih prašičkom vcepili.

Morski prašiček je potomec živalce, ki je živel v Peruju v Ameriki. Živalca je brez repa in doseže 20 do 25 cm dolžine. Od Peruancev udomačenega prašička so potem Holanci prenesli v Evropo že v 18. stoletju. Francozi so ga krstili na čohon d'Inde, in bi to pomenilo, da je živalca prišla iz Indije, kar pa ni pravilno.

Morski prašiček spada med sesalce, v vrsto glodalcev. Dlako ima kratko, enakomerno črno, belo in rumeno barvano. Zobje ima brez korenin. Razen sekalcev ima v vsaki vrsti po štiri kočnjake. Noge ima zelo kratke. Na prednjih nogah ima po štiri, na zadnjih pa po tri prste s krempljčki. Kar je pri morskem prašičku največ vredno, je sijajno meso, ki je odlične kakovosti in ga moremo smatrati za pravo specialiteto. Pri dobrem krmljenju se hudo zamasti in prav okusna je ta maščoba za zabelo.

Zaradi svoje dobrodušnosti, skromnosti in živahnosti je ta živalca splošno priljubljena. Posebno otroci imajo z njo veliko veselje. Čeprav živalca na videz ni posebno inteligentna, si prav dobro zapomni tistega, ki jo krmi. Čim ga začuti ob času krmljenja, ga takoj začne klicati in ga tako dolgo kliče, da prinese hrano. Oblika telesa in kruljenje zelo spominja na našega domačega prašička. Ta podobnost, in pa, da je prišel v naše kraje iz onstran morja, mu je dala tudi ime.

Samica povprečje po 63 dneh povprečno 2 do 3 mladiče. Mladiči pridejo na svet že popolnoma razviti. Porasli so z diako in gledajo že tudi. Nekaj ur po skotitvi že lezejo za materjo po hlevčku in kmalu že tudi sami jedo. Samica doji mladiče

V treh vrstah...

Koroški gaušter je imel zadnjo nedeljo velik govor v Mežiški dolini; 7. t. m. pa je imel prav takšen govor v Velikovecu.

Po najnovejši statistiki je na Koroškem in Štajerskem v zadnjih letih manj govedine kakor druga leta. Povečalo pa se je število krav mlekaric in je zato v teh krajih tudi več masla, mleka in mlečnih izdelkov. Za bodočo naj velja načelo: manj živine, a tista mora biti dobro rejena.

Po raznih gorenjskih krajih prireajo kuharske tečaje, v katerih se gospodinje posebno poučujejo, kaj vse se da skuhati iz krompirja.

Tudi v Medvodah je bilo te dni prvo zborovanje narodnosocialistične stranke. — Govoril je okrožni vodja. Po zborovanju so navzočim predvajali tudi dva zvočna filma.

Po krajih mariborskega okrožja so zdaj začeli uvajati tečaje za tkanje in predenje, na katere prihajajo domača dekleta, da se nauče tudi te koristne domače obrti.

Nesreče. V Račah je zašel 20 letni Jernej Horvat pri čiščenju mlina med valje, ki so mu odrhali tri prste na levi. Nedaleč od svojega stanovanja v Studenčih je padla 30 letna tekstilna delavka Rozika Kovačičeva in se nevarno poškodovala. Prav tako se je pri padcu ponesrečil 17 letni srednješolec Četk na Pobrežju.

Ko je pripravljala tekstilna delavka Marija Bohinjčeva v Mariboru svojemu očetu samovar, je tega nenkrat razneslo. Goreči petrolej je dekle nevarno ožgal. Zgoreli so ji lasje in tudi sicer je dobila nevarne opekline po obrazu. Hitro so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Veliko državno živilsko razstavo v Mariboru, ki so jo priredile oblasti, je že doslej obiskalo mnogo ljudi. Cenijo jih na več kakor 25.000.

Tudi v trboveljskem okrožju so prebivalci nabrali za zimsko pomoč 13.000 mark. Denar so nabrali pri cestnih zbirkah.

Umetnostna razstava bratov Vidmarjev v galeriji Ohsnel je podaljšana za teden dni, t. j. do vključno 22. t. m. Razstava je odprta od 10 do 16 dnevno.

EDINI SLOVENSKI
ILUSTIRANI DRU-
ŽINSKI MESEČNIK
izhaja vsak mesec 15.
Letna naročnina
40 lir. Naroča se
pri uradni Ljubljana
Kopiarjeva ulica 6

Novice iz Države

Več tisoč vernikov pri sv. očetu. V sredo je prišlo v Vatikan več tisoč vernikov, ki so bili sprejeti pri sv. očetu. Sreda je običajni dan, ko sv. oče redno sprejema vernike, ki ga prihajajo pozdraviti. V sprejemnih dvorinah se je zbralo več tisoč ljudi, več sto vojakov in ranjenec ter okrog 600 parov novoporočencev. Sv. oče je 4 ure sprejemal vernike in jim dajal poljubljat svoj prstan. Vsako skupino je nagovoril in blagoslovil.

Vatikanska bibliografija. Zavod za rimske študije pripravlja izdajo posebne »Vatikanske bibliografije«, ki bo posvečena sedanjemu papežu Piju XII. Ta bibliografija bo vsebovala zapise in obzornice, kar so jih kdaj napisali znanstveniki doma in v tujini o tistih delih Rima, ki spadajo v okvir Vatikana. Delo bo razdeljeno na dva dela: prvi del bo vseboval seznam spisov in zapisov od začetkov pa do 1. 65. po Kristusovem rojstvu, ko je bil mučen prvi papež Katališke cerkve. — Drugi del pa bo segal od tega datuma do današnjih dni. Doslej obsega zbirka seznam članov in spisov že 20.067. Prvi zvezek te bibliografije bo izšel še letos.

Iznajdljivost Triestina. Neki triestinski tehnik, po imenu Simoncini, je izumil posebno novost, ki bo zlasti razveselila kolesarje, ki danes že težko dobe gumijaste zračnice za svoja kolesa. Simoncini je prišel na misel, da bi se gumijasta zračnica dala nadomestiti s posebnim lesenim kolobarjem, obdanim na gornji strani z debelo plastjo plutovine. Naredil je poskuse, ki so mu vsi uspeli. Mož je obroč izdelal iz impregniranega lesa, ki ga je prekuhal v pari in preustrožil z raznimi kemikalijami. Nanj je nalepil debelo plast plutovine v točno takšni obliki kakor jo ima zračnica. Že več kolesarjev se je oprijelo novosti in povedalo, da je praktična in da je kolo ravno tako okretno in elastično kakor z gumijastimi zračnicami. Svoj poskus je iznajditelj preizkusil tudi na avtomobilu in se mu je v enaki meri obnesel.

Nesreča s plinom. Pred nekaj dnevi je eksplozija v nekem stanovanju privabila mnogo radovednežev v bližino večjega trga v Veneziji. Ljudje so tam zagledali izruvana vrata in švigajoče plamene, ki so sikali iz stanovanja. Vdri so noter in našli tam mlado gospodinjico, ki ji je gorela obleka in lasje. Poklicani gasilci so ogenj pogasili, nevarno ožgano gospodinjico pa odpeljali v bolnišnico. Pozneje se je ugotovilo, da je hotela Roza Moretto zjutraj prevreči mleko. Ko je prižgala vžgalico, je nastal silovit pok in eksplozija. Imela je namreč plinski štedilnik, katerega pipica pa ni bila dobro zaprta. Ponoči je plin polahko uhajal in napolnil vso kuhinjo. Čim pa je ženska hotela prižgati štedilnik, se je plin takoj vnel in povzročil težko nesrečo.

Pridobivanje železnega pirita. Navzlic vojni je pridobivanje železnega pirita potekalo v redu in je dalo zadovoljive rezultate. Ležišča te rude so precej bogata, največ po v Toscani (Bocchegiano, Gavorrano, Rovi, Nociolotta, Isola del Giglio), v Liguriji (Libiola), v Piemontu (Bresso), v Trentu in na Sardiniji. Železo je temeljna prvina za vsako neodvisno gospodarstvo in zato pospešuje država z vsemi sredstvi pridobivanje tega železa, ki ga italijanska industrija potem s pridom predeluje.

Številna zastupljenja s plinom. V Milanu sta se pred dnevi dogodili dve težji nesreči, namreč zastupitvi s plinom. 46 letna Jožefa Mauri je s svojima otrokoma in materjo spala v sobici, v kateri je bila zakurjena peč. Ponoči je iz te peči uhajal plin, kar je gorivo le tlelo, in vse štiri stenovalce omamilo. Zjutraj so vse našli nezvestne, vendar neposredne nevarnosti za njihovo življenje ni. Isto noč se je podobna nezgoda primerila tudi 84 letni Virginiji Denemon in 47 letnemu Giambattisti Angelu. Tudi ta dva sta se zastupila s plinom, da so ju v bolnišnici z velikimi napori spravili spet k zavesti.

Tatvina v Vipacco. Nenavadno drzna tatvina je bila storjena na žagi bratov Lutman. Tatovi so vdri v žago in odnesli 10 transmissijskih jermenov, ki so bili vredni nad 10.000 lir. Oblasti so začele iskati tatove, toda doslej je bil ves napor zaman.

Napori za povečanje pridelka krompirja. Kmetijsko ministrstvo je priporočilo vsem kmetovalcem, naj poskušajo letos posaditi čim več krompirja, da bo pridelek tako velik, da bo pokrtil vse domače potrebe. Zavoljo tega morajo vsa mesta tiste predele, ki so doslej služili meščanom za sprehajališča in razvedrila, izročiti v obdelavo tistim, ki se za to prijavijo. Geslo vse krompirske kampanje je, da mora letošnji pridelek preseči količino 28 milijonov stotov krompirja, to je tisto količino, ki so jo v letih od 1935 do 1938 dosegli. Zlasti naj bi se gojitev krompirja povečala v gorskih in planinskih krajih, kjer pač podnebje to dovoljuje.

dobro nastliti s listjem, slamo ali mrvo. Če pa je le prehud mraz, pa moramo hlevček na sprednji strani zakriti z zaveso iz slame ali žakljavine.

To naj bi bilo najvažnejše, kar je treba vedeti o reji in negovanju morskih prašičkov. Z živalco ni velikih silnosti in kdor ima le malo veselja do reje, naj začne z rejo morskega prašička.

ČRNA KAMELA

»Podoba mladega človeka, ki je poln sle po delu in poln sile, se je zasmejala Julija.

Zdrnil se je. Izgovorjati takšne besede v prijetnem pogovoru na obali Waikikija se pravi, dragi otrok, imeti kaj malo okusa. Na vse zadnje pa se mi zdi, da sem vam podal le nepopoln pojem o duhu teh krajev. Tu prevladujeta postopastvo in sanjarjenje...

»Toda tako človek nič ne doseže, se je vtaknila vmes Julija. »Saj sem jaz že na cilju!« je odgovoril. »Čemu bi se potem še pretegoval? Če si enkrat že na Havajih, ni treba več tavati po svetu. Človek je v nebesih in se skoraj nikjer več ne bi mogel poboljšati. Zato je torej boljše, da človek kar obsedi in čaka, kaj ga bo v bodočnosti še doletelo.«

Julija je omalovažujoče skomizgnila z rameni. »Kako si to predstavljate? Bojim se, da se v kaj takega ne bi mogla nikoli uživati. Za počitnice — že, potem je tukaj ravno tako lepo, kakor vi zmerom sanjate. Da bi pa morala večno tu bivati... nak...«

Presenečeno se je vzravnil. »Moj Bog, pa mi vendar s tem ne mislite reči, da nisem z vso svojo reklamo pri vas nič dosegel? Jaz — največji popisovalni pisatelj sodobne književnosti, pa takšen udarec v prazno! James J. Bradshaw da bi stal pred neresljivo uganko ali pa pred neuspehom gigantskih ovsegov — ne, tega enostavno ni mogoče razumeti! Kje sem ga pa polomil, Julija? Kaj vam nisem znal tako sijajno predočiti vse lepote tega otoka...?«

»Tisto glede lepote se ujema,« je odgovorila mladenka. »Kako pa je z vplivanjem na značaj? Mislim, da človek zaostane, če neha stopati naprej.«

58

»Prazna slama!« se je zasmejal. »Nekoč sem bil pri neki večerji Rotary Cluba tam nekje na kopnem. Med drugim je rekel govornik tudi tole: Moji gospodje, mi moramo v svojem razvoju naprej ali pa bomo propadli! Preteklo leto smo izdelali štirideset milijonov vratnih ključavnic, letos jih mora biti petdeset milijonov! Amerikance je treba vzgojiti za zapiralce vrat...! Verjemite mi!«

»Kaj niste prej nekaj omenili, da se boste vrnili v pisarno?«

Odkimal je z glavo. »Dosej sem mislil, da sem vas z uspehom zainteresiral za vlogo Eve v raju. Namesto tega ste pa vi, kakor vse kaže, kača! Vrniti se v pisarno — ne, kaj takega tu ne delamo. Saj bi potem lahko zbudili druge, ki so tam ostali.«

»Točno tako sem si jaz predstavljala vso to stvar, Jimmy!«

»Toda visoko spotovana gospa nadučiteljica, za bistro glavo ni potrebno, da se pilepi na uradniško mizo, da bi mogla storiti kaj izrednega. Saj človek tudi tedaj lahko kaj naredi, kadar leži. Jaz sem na primer ravnokar iztuhtal novo geslo za turiste: Pridi — pusti, da ti bo dekleta s cvetličami okrasilo ramena z dehtečimi girlandami. Preizkusi svojo spretnost in vrzi se na bobnece valove Waikikija, ali pa se enostavno odpočij v zasanjanih čarih te dežele...«

»Oh ja, to je tisto, kar vam najbolj leži...«

»Pod njihajočimi kokosovimi palmami. Ali nimate radi naših kokosovih palm, Julija?«

»Vi ste zelo zanimiv človek, toda zdi se mi, da sem bolj vneta za bukove gozdove. Pod bukvijo je treba le enkrat globoko zadihati, Jimmy, in človek se počuti svež in okrepan, da bi si osvojil kar ves svet. Ali ne razumete, kaj mislim? Vse to skupaj je primerno za ljudi, katerih domovina je tu. Toda vi — kako dolgo pa ste prav za prav že na Havajih?«

»Nekaj več kakor dve leti.«

»Ali ste bili takrat, ko ste prišli sem, mnenja, da boste ostali tu?«

»Jaz? Rajši me ne sprašujte!«

»Sprva niste mislili — se razume samo po sebi! Vi ste se enostavno prepustili udobju. Ali niste nikoli imeli želje, da bi se vrnili in tam postali kaj boljsega?«

»Oh — za začetek...« Za hip je molčal. »No, zaenkrat še nisem prišel do sklepa, da za zapustil Havaje. To bo za zmerom ostalo kot brazgotina na mojem srcu. Toda tu gre še za važnejšo stvar. Ali sem se že dejansko zadržal tu? Brezglavo sem se zaljublil v vas, Julija. Če bi le rekli besedo...«

Zmajala je z glavo. »Prosim, ne vprašujte me, Jimmy! Nisem taka, kakor si jo vi predstavljate. Poredna sem, silno poredna... Oh! Jimmy! Vi vendar ne boste poročili lažnivke.« Skomizgnil je z rameni. »Seveda ne poklicne lažnivke. Pač pa ubogega začelnika v tej stroki. Očitno še nimate nobene izurjenosti v tem pogledu...«

Bila je popolnoma presenečena. »Kaj mislite s tem?«

»No, zgodba s prstanom! Zakaj, za božjo voljo, se vztrajate pri njej? Že od danes zjutraj sem z vso gotovostjo vedel, da stvar ni bila taka, in Charlie Chan — jaz ga le občudujem, da ostaja še vedno tako nepopisno vljuden. Mislim, da vas je že od prvega trenutka spoznal.«

»Moj Bog — jaz sem pa mislila, da sem pametno ravnala.«

»Kaj pa prav za prav je, Julija?« je poizvedoval Jimmy.

Oči so se ji orosile. »Vse zaradi — zaradi uboge Shelah. Vzela me je k sebi tedaj, ko sem bila čisto zapuščenca in zdvojenca. Bila je do mene zmerom tako nežna — jaz bi zanjo storila še kaj drugega, ne pa samo tisto malo laž.«

»Ne maram več poslušati,« jo je prekinil Bradshaw. »Čakam na pravi trenutek. Prosim, nikar se ne obrnite. Komisar Chan hiti proti nama in vidim, da je vaša ura neizprosno odbila. Torej pogum! Jaz sem z vami, Julija.«

S prijaznim smehljajem na ustnih je k njima pristopil Chan. »Najbrž nisem dobrodošel, toda navzlic temu si bom dovolil, da to mikavno družbo povečam.« Vsedel se je zraven Julije. »Kako se počutite na naši obali, miss Julija? Precej uspevajoče podnebje? Vam prija?«

Andrejčkov
Jože

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

400.

Povedala sta mu in dejala tudi, da ju na morju čaka ladja. Ko je radža slišal o ladji, so se mu oči pohlepno zasvetile. Kapitan je bil zdaj prepričan, da Malajci o »Laslavici« niso še nič vedeli. Zda bi jo pa utegnili napasti, zakaj sloveli so kot hudi in spretni morskoparji.

401.

Radža se je resno namrdnil ter vprašal kapitana, če je on trgovec in lastnik tiste ladje, če ima na njej dosti smodnika in pušk ter ljudi. Kapitan je dejal, da ima ljudi ko listja in trave ter smodnika, da lahko razdane vso njegovo presolnico v prah, če ga je volja.

402.

Polem je sklenil, da ne bo nili pičice več razodel. Radža je zahteval, naj kapitan napiše list, da naj njegovim ljudem dajo z ladje toliko in toliko pušk, smodnika in tolarjev, pa ju bo spustil, če ne, ju bo dal umoriti. Kapitan mu je odgovoril, da ne da nič ter je rekel:

Gore zmrznjenih trupel na ruskem bojišču

Tudi neizprosni mrz 40 stopinj pod ničlo ni mogel ustaviti bojev

Posebni poročevalec dnevnika »Le Ultime Notizie« je poslal svojemu listu iz Berlina zanimivo poročilo, v katerem popisuje strahote ruske zime in okoliščine, v katerih potekajo zdaj boji, čeprav kaže termometer 40 in še več stopinj mraza. Med drugim piše dobesedno:

»Ruska zima je v teh dneh dosegla svoj višek krutosti. Po obvestilih, ki prihajajo z vzhodnega bojišča, je na srednjem in severnem bojišču temperatura padla na 40 do 42 stopinj Celzija pod ničlo in poleg tega divjajo silni snežni viharji. Mi vemo po lastni skušnjaji, kaj se pravi živeti in se vojskovati v takšnih okoliščinah, kakršne so vladale meseca februarja 1940 na Laponskem, na bojišču, ki so ga Finci držali proti četam generala Vorošilova.

Če ostanes zunaj na prostem, si v nevarnosti, da izbljuvaš po kosih vsa svoja pljuča. Vsak centimeter svoje kože moraš odeti, če se hočeš zavarovati pred ozebljenjem. Če potegneš iz žepa robc, ti v eni sami sekundi čisto zmrzne in postane trd kot kamen.

Kljub strahotnemu mrazu, ki je zaradi snežnih viharjev in silovitih snežnih viharjev še neznosnejši, gredo novinarji vedno znova v napad in neprenehoma se ponavljajo tudi protinapadi. Boji ni nič manj srdit, kot je bil prej, zlasti boj za obkrožitev Petrograda, kjer si sovjetsko vrhovno poveljstvo znova na vso moč prizadeva, da bi razbilo obroč okrog svoje severne prestolnice in izvedlo uspešno ofenzivo proti nemškimi in finskiim oddelkom.

Toda kljub temu — kakor se lahko povzame iz nemškega tiska — je dozdaj še vsak tovrsten pokus načrtno spodletel. Pred postojankami rastejo vsak dan cele gore zmrznjenih človeških trupel in vojaških potrebščin, ki so bile uničene ali pa so jih sovjetski oddelki zapustili, ko so bili prisiljeni k umiku. To je prizor, kakor nam jih prikazuje Dante v svoji »Divini komediji«. Na nekaterih krajih vidiš nezasičeno zmešnjavo ljudi, orožja in konj, ki so uklenjeni v led, trd kot jeklo. Šele tedaj, ko bo skopnel sneg, bo mogoče odstraniti te žalostne priče, kako brez smisla so bili ruski napadi.

Na srednjem odseku silovita sovjetska ofenziva zadnje dni občutno poje. Nekoč glasilo nemškega vrhovnega poveljstva piše, da so bili boji v zadnjih tednih izredno ostri, prinesli pa so tudi hude izgube za sovražnika. Rusi so imeli največ izgub ob priliki, ko sta bili obkoljeni in delno uničeni dve njihovi pehotni diviziji.

Število mrtvih, ki so jih Sovjeti pustili na bojišču v ogromni meri presega število ujetnikov, in iz tega se tudi vidi, s kakšno divjo eroditostjo se sovjetske čete bore. Ugotoviti je bilo tudi mogoče,

da vojaki, ki jih Rusi pošiljajo na srednjem bojišču v naskok, razpolagajo

z dobro opremo in še boljšim orožjem

Da se zavarujejo pred mrazom, si namažejo obraz in tudi ostalo telo z mastjo. Obuti so v škornje, kakršne nosijo Laponci. Preste na nogah najprej namažejo s posebnim mazilom, potem si obujejo kratke svilene nogavice, na te pa slednjič še debele volnene nogavice. Vse to jih varuje pred nevarnostjo, da bi v noge ozeblili.

Za premikanje svojih čet se Rusi poslužujejo sani, v katere so vpreženi majhni, a močni ruski konji, ki pa niso pripravljeni za prevoz težkega materiala.

Čudovito dvojno življenje pisatelja kriminalnih in detektivskih romanov

Kako je nastal najmodernejši »Sherlock Holmes« v sodobni lahki književnosti. Od hromega pisca resnih del do milijonarja

Italijanski knjižni trg se zadržano lahko ponosa z najobsejnejšim, najbolj pisanim in najzanimivejšim izborom izvirnih in prevedenih kriminalnih romanov. Tudi italijansko občinstvo, ki kupuje ogromno te vrste književnosti, je glede kriminalnih romanov zelo izbirčno. In na tem knjižnem trgu in pri tem občinstvu sta zadnje čase imeli največ uspeha dve zbirki vsega skupaj desetih kriminalnih romanov. Pet jih je izšlo pod naslovom »Prigode Phila Vanceja«, pet pa pod imenom »Poslednje prigode Phila Vanceja«.

Philo Vance je izmišljeni detektivski mojster, podobno kakor Sherlock Holmes ali Charlie Chan, Trent itd. Oče tega, čisto samosvojega in po raziskovalnih ter sklepalnih načinih dočela izvirnega velikega detektiva je ameriški pisatelj S. S. van Dine.

A tudi S. S. van Dine je izmišljeno ime. Za njim se skriva ena najzanimivejših postav v svetovni književnosti. Zgodba S. S. van Dinea se sliši kakor fantastičen roman.

Nekoč je živel v Ameriki slovit književni kritik. Pisal se je Willard Huntington Wright. Dosegel je bil štirideseto leto in je v dobrih

Telefonska slušalka namesto šivalne gobe

Človek, ki nima prav preveč bujne domišljije, oziroma tisti, ki ni preveč iznajdljiv, je gotovo prepričan, da telefonskega aparata pač ni mogoče uporabljati v kakšne druge namene, kakor za telefoniranje. Toda ni tako. Neka Amerikanka je to dokazala.

Nekdo je to iznajdljivo Newyorčanko že neshetokrat klical po telefonu, pa se mu ni nikdar oglasila. Nazadnje se je naveličal, šel osebno v telefonsko centralo ter tam prosil, naj pogledajo, kaj je vendar s tisto telefonsko številko, da se noče oglasiti. Strokovnjak s telefonske centrale se je podal v hišo, kjer je tista gospodična stanovala, da se prepriča, kaj je na stvari. Na svoje veliko začudenje pa je ugotovil, da je gospodična telefonsko slušalko uporabljala enostavno namesto šivalne gobe. Zato res ni bilo čudno, če se ni nikdar oglasila, če jo je kdo po telefonu klical.

bi moral spremljati večne zaljubljene ali zakonske zgodbe pajacov, ki jih moderni zabavni pisatelji preganjajo po svojih dolgočasnih poročilih.

»Kaj naj bi torej bral?

Domislil se je, da so ga v mladih letih zelo razveseljevale bistroumne zgodbe in raziskavanja detektiva Sherlocka Holmesa. Zato je začel na debelo požirati detektivske in kriminalne povesti, katere je do tedaj kot resen književnik globoko zaničeval. Po nekaj tednih branja je odkril, da je kriminalni in detektivski roman prav za prav svojevrsna in čisto dostojna književna panoga s svojo posebno tehniko in pravili ter vredna preučevanja in upoštevavanja. Biti mora tak roman pisan tako, da vzbuja enako zanimanje pri fantiču in pri profesorju, pri šivilji in znanstveniku, pri preprostem človeku in pri razumniku.

Učeni, na posteljo prikovani kritik, je zdaj začel detektivsko in kriminalno književnost preučevati po načrtu, kakor je prej študiral druga književna vprašanja. V nekaj letih je prebral čez dva tisoč takih knjig, skoraj vso svetovno književnost te vrste. Ko je leta 1925 ozdravel je videl, da od prejšnjega dela ne bo mogel več živeti. Izgubil je bil ves zaslužek. Ko je začel misliti, kaj bo, se mu je rodil začuden upanje: če so drugi sijajno služili z detektivskimi in kriminalnimi povestmi, če so si nekateri, kakor Wallace, Oppenheim in drugi naredili milijone, ko gotovo niso bili v te vrste književnosti doma tako kakor on, zakaj ne bi on poskusil. Tehniko te književnosti je imel v mezinu — kako da mu ne bi uspelo?

In tako so javnost lepega dne začeli presenečati detektivski in kriminalni romani čisto nove vrste. Njihov junak je bil izobraženi vseznalec Philo Vance, detektiv iz dolgočasje! Vsebina je bila tako napeta, tako stvarna in realna, znanstveno utemeljena, razpletke zgodbe tako prepričevali, da so ljudje ob teh romanih noreli. Nihče ni poznal pisatelja, ki je nastopal pod imenom S. S. van Dine, nihče ni slutil, da je to sloviti kritik, ki ga je holecen spreobrnila h kriminalni književnosti. Wright, novi Van Dine, ki je ob svojih prejšnjih trdih naporih le živel, je z nekaj knjigami postal milijonar.

Da ne bo krivici, priča najbolji njegov najmočnejši, najduhovitejši, roman »Konec Gree-neveje«, ki ga bo v kratkem začel objavljati naš list.

»Aročajte Slovenski dom!

Njegov glas! Nikdar se nisem v pisnih dotaknil te točke, zakaj čutil sem se nezmoglega, da bi Ti mogel govoriti o tem dostojno in uspešno. In zdaj pustim, da Ti govori Bog po otroku ter se vračam k svojemu molku. Vidi samo, da s trepetajočim srcem prisluškujem, da molim in upam.

Ali misliš, da ti morem povedati, kaj čutim do Marij? Kdo bi mogel povedati to ganjenje, to neizmerno nežnost, to hrepenenje, ki me grabi, da bi jo vsaj za trenutek, vsaj za trenutek mogel pritisniti na srce? Misliš, da bom lahko počakal do novembra? Ne, ne, ne, pisal bom članke, prepisoval, stražil bom namesto drugih, toda prišel bom prej v Lugo! Zda pa jo poljubi namesto mene, reci ji, da nosi očka v srcu vedno svojo Ombretto, da jo blagoslovlja. Vprašaj jo, kaj hoče, da ji prinesem, piši mi potem ter ne misli preveč na moje siromaštvo.

Z vso svojo dušo Te objemam, moja Luiza.

Franco.

Luiza Francu.

24. septembra 1895.

Konec koncev! Odkar si odšel, sem vedno želela, da bi se dotaknil te točke. Kako sem govorila tisto noč v bolestem razburjenju? Kako si me Ti razumel? Že mesece in mesec čutim potrebo, da bi o tem govorila s Teboj. Ali nisem nikdar storila, ker mi je manjkalo poguma.

Poglej, na primer: obdolžil si me ono noč napuha. Prosim Te, verjemi mi, to ni bil napuh. Te obdolžitve sploh ne morem razumeti!

Zdi se mi, da razumem iz Tvojega pisma, da misliš, da se mi je vrnila vera v Boga. Ali sem kdaj rekla, da ne verujem v Boga? Tega Ti nisem mogla reči, ker imam vtisnjeno v duši vso zgodovino svojih misli. In šele po Tvojem odhodu se je oglasila strahotna, tesnoba misel, da mogoče ne morem več verovati v Boga. Vem dan in uro, kdaj je prišla ta misel.

DOBRI ŠTARTI ČASI

14. septembra.

»Služabnik palice« je v nevarnosti, da ga bo njegov gospodar odpustil zaradi skrajno ubogega stanja njegove obleke. Ta človek je res zanikeren, trer se še ni naučil v tridih dneh uporabljati krtače. Končno so se odločili ostali mladinci, da teden dni ne bodo zajtrkovali, da se bo njegovo stanje lahko izboljšalo. Toda glej nizkotnost človeškega srca! Fant se je vdano zahvaljeval, potem pa se odločil, da bo zajtrkoval on, kakor da bi nič ne bilo. To smo mu prepovedali. Tako smo se danes, namesto da bi bili šli v gostilno, sprehajali kake pol urice ob Padu proti Valentinu, da smo videli, kako je voda rasla. Videmčan je vzel s seboj flavto, zakaj pri zglednem zajtrku, kjer se kažejo najokusnejše jedi in pijače, godbe ne sme manjkati. Imel je s seboj pismo od doma s sijajnimi ponudbami, naj se vrne v hlev. Celo jezdnega konja mu ponujajo. Povedal nam je, da jim je odgovoril, da ga bodo kmalu videli, ko bo prijahal na konju kralja Viktorja Emanuela. Tedaj mu je Padovanec, ki je velik šaljivec, hladnokrvno rekel: »Ti junak, ti torej tudi trobiš?« Videmčan se je malo razjezil, potem pa je igral lepo naprej na flavto. Najbolj čudno je to, da nihče izmed nas ni bil lačen. Vendar pa smo ob koncu seje sklenili, da se naj fantova obleka ponovno in da prav lahko opusti kamizolo ali telovnik, kakor pravimo.

O, mi se radi odrekli tudi kosilu, če bi mogli s kraljem prekorajiti Ticino v aprilu 1896! Pogovarjali smo se o tem, ko smo se vračali od namišljenega zajtrka v mesto. Pado-

vance je pripomnil, da je v aprilu voda premrzla, da bi bilo boljše počakati do junija. Govorili smo, kako velika bi bila Italija brez Nemcev. Zatrjujem Ti, da smo bili vsi navdušeni, čeprav je bil želodec prazen. Vsi, razen Padovanca, seveda, v čigar opravilo lahko rečemo, da rajši trpi skoraj lakoto, samo da ne vidi nobenega Avstrijca. In četudi bo star skoraj štirideset let, se bo bojeval boljše ko mladenci, ki poje za zajtrk enega cesarskega in za kosilo dva. On meni, da bomo doma potem spet kakor psi in mačke. Na primer, je rekel, »da se prav razumemo. Ko bodo Avstrijci odšli, bo šel vsakdo v svojo hišo in gorje vam, če me boste prišli nadlegovat v Padovo!« Zdelo se mi je, da slišim strica Petra, kadar smo še v Orli govorili o veličastni in sijajni bodočnosti Italije. »Da, da,« je rekel. »Da, da! Jezero se bo spremenilo v med in mleko, Galbija pa v parmezanski sir.

Bomo videli, bomo videli!«

21. septembra.

Tvoje pismo je vzbudilo v meni vrtnice čustev, ki jih ne morem popisati.

Seveda me zelo boli ravnanje babice in bahava Pasottije-va hudobnost. Še bolj me pa boli Tvoj preveliki srd. Če gre moj zastopnik v Brescio, mu denarja ne morejo odreči. Sicer je res, Ti si ženska, in ni Tvoja naloga, da bi to vedela. Tudi jezo Ti odpušcam, saj sem tudi jaz v začetku vzklikal. Potem pa sem si rekel: kaj se jeziti in kaj se čuditi? Ali ne poznaš te zlobnosti in nisi bil še nikdar bolj razžaljen?

Neskončno sem se razžalostil, da nisi mogla skriti svojih čustev pred Marijo. Neizmerno me je ganilo, da se k-saš zaradi tega in zelo sem bil potolažen, da ljubiš Boga v deklici in da si mi to pisala. Če hočem povedati resnico, draga, ne bi smel biti tako zadovoljen. Zakaj nebo in zemlja nas vabita, naj ljubimo Boga, in On je vidljiv v vsakem žarku, razumljiv v vseh resnicah. Toda Ti si končno začela slišati